

Haapaveden ja Pyhännän kotouttamisohjelma 2017–2020

Sisällysluettelo

1. Johdanto	3
1.1. Ohjelmatyön tausta.....	3
1.2. Keskeiset käsitteet.....	4
2. Kotouttamista ohjaavat strategiset linjaukset	6
2.1. Valtakunnalliset strategiat ja alueelliset ohjelmat.....	6
2.2. Haapaveden kaupungin ja Pyhännän kunnan maahanmuuttajien kotouttamisohjelman ...	7
strategiset linjaukset.....	7
3. Kotouttaminen Haapavedellä ja Pyhännällä	8
3.1. Maahanmuuttajat alueella.....	8
3.2. Toimenpiteet ja palvelut maahanmuuttajille.....	10
4. Kehittämistoimenpiteet kaudelle 2017 – 2020	21
4.1. Maahanmuutto voimavarana.....	21
4.2. Terveys ja hyvinvointi.....	21
4.3. Osaaminen ja oppiminen	21
4.4. Aktiivisuus, osallisuus ja vuorovaikutus.....	22
4.5. Työllisyys.....	22
4.6. Asuminen.....	22
4.7. Maahanmuuttotyön kehittäminen.....	22
5. Ohjelman seuranta	23

1. Johdanto

1.1. Ohjelmatyön tausta

Kotoutumista edistävä laki määrittelee kotouttamisohjelman laatimisen kunnan vastuulle. Kunta vastaa myös ohjelman toimeenpanosta ja kehittämisestä sekä ohjelman toteutumisen ja vaikutusten seurannasta. Toimenpiteet ja palvelut suunnitellaan siten, että niiden avulla voidaan mahdollisimman hyvin edistää ja tukea maahanmuuttajien kotoutumista.

Kunnassa kotouttamisen tavoitteena on turvata maahanmuuttajalle perustiedot suomalaisen yhteiskunnan toiminnasta, perusoikeuksista, velvollisuuksista ja työelämästä. Lisäksi kunnan ja muiden paikallisten viranomaisten kotoutumisen edistämisen tavoitteena on tukea paikallisesti tai seudullisesti kansainvälisyyttä, tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta sekä edistää myönteistä vuorovaikutusta eri väestöryhmien välillä. Tavoitteena on edistää hyviä etnisiä suhteita ja kulttuurien välistä vuoropuhelua sekä maahanmuuttajaryhmien osallisuutta ja tukea mahdollisuuksia oman kielen ja kulttuurin säilyttämiseen.

Haapaveden kaupunki ja Pyhännän kunta tarjoavat maahanmuuttajille samoja peruspalveluja, joita tarjotaan kaikille kuntalaisille. Tavoitteena on, että kuntien kaikki peruspalvelut tulevat maahanmuuttajille tutuiksi ja he saavat neuvontaa ja ohjausta palvelujen käytössä. Lisäksi tarjolla ovat ne erityispalvelut, joita maahanmuuttaja tarvitsee voidakseen käyttää tasavertaisesti olemassa olevia palveluita.

Kotouttamisohjelma on laadittu vuosille 2017–2020. Pyhännän kunnan johtoryhmä on käsitellyt ohjelmaa kokouksessaan 14.3.2017. Perusturvalautakunta on hyväksynyt suunnitelman 21.3.2017. Kunnanhallitus on käsitellyt ja hyväksynyt sen kokouksessaan 3.4.2017 ja kunnanvaltuusto hyväksyi suunnitelman 24.4.2017. Kotouttamisohjelman toteutumista seurataan, ja se päivitetään vähintään neljän vuoden välein valtuustokausittain.

Työryhmän jäsenet:

Erkki Seitajärvi, sivistysjohtaja, Haapaveden kaupunki

Ritva Hantula, vt. perusturvajohtaja, Haapaveden kaupunki

Airi Juntunen, sosiaalipalvelupäällikkö, Haapaveden kaupunki

Samuli Yrjänä, rehtori, Pyhännän kunta

Armi Luukkonen, oppilaanohjaaja, Pyhännän kunta

Suvi-Tuulia Seitsojoki, sosiaalijohtaja, Pyhännän kunta

Erkki Juola, rehtori, JEDU Haapaveden ammattiopisto

Ritva Joki-Kolehmainen, apulaisrehtori, JEDU Haapaveden ammattiopisto

Anna Katajala, projektipäällikkö, Raudaskylän kristillinen Opisto ALVA-hanke

Anitta Anunti, projektityöntekijä, Raudaskylän kristillinen Opisto ALVA-hanke

Maarit Salmikangas, Haapaveden seurakunta

Raija Näppä, rehtori, Haapaveden Opisto

Heikki Niemi, projektityöntekijä, Haapaveden Opisto Moona-hanke

Elina Hiiva, projektipäällikkö, Haapaveden Opisto Moona-hanke

1.2 Keskeiset käsitteet

Alkukartoitus

Työttömille työnhakijoille, toimeentulotuen saajille ja sitä pyytävälle tehtävä kartoitus, jossa arvioidaan alustavasti työllistymis-, opiskelu- ja muut kotoutumisvalmiudet. Kartoituksesta vastaa kunta tai TE-toimisto, ja se ohjautuu kotoutumislakiin (9.–10. §).

Alkuvaiheen palvelut

Alkuvaiheen palveluihin kuuluvat perustieto, ohjaus ja neuvonta, alkukartoitus ja kotoutumissuunnitelma.

Etninen tausta

Kuuluminen etniseen ryhmään. Etninen ryhmä on ihmisjoukko, jonka katsotaan olevan toisista erottuva kulttuuriperintönsä, uskontonsa, kielensä tai alkuperänsä takia.

Etniset suhteet

Eri etnisten ryhmien suhtautuminen toisiinsa. Tavoitteena on hyvät etniset suhteet, eli kunnioittava asenneilmapiiri ja toimiva vuorovaikutus eri väestöryhmien välillä riippumatta mahdollisista näkemuseroista.

Kansainvälistä suojelua saava

Henkilö, joka on saanut pakolaisaseman tai oleskeluluvan toissijaisen suojelun tai humanitaarisen suojelun perusteella.

Kiintiöpakolainen

YK:n pakolaisjärjestön (UNHCR) pakolaiseksi katsoma henkilö, jolle on myönnetty maahantulolupa Suomeen pakolaiskiintiön puitteissa.

Kotouttaminen

Kotoutumisen monialainen edistäminen ja tukeminen. Tähän pyritään viranomaisten ja muiden tahojen tarjoamien kotoutumista edistävien ja tukevien toimenpiteiden ja palveluiden avulla. Nämä määritellään henkilökohtaisessa kotoutumissuunnitelmassa.

Kotoutuminen

Maahanmuuttajan ja yhteiskunnan vuorovaikutteista kehitystä, jonka päämääränä on, että maahanmuuttaja tuntee olevansa yhteiskunnan aktiivinen ja täysivaltainen jäsen. Tavoitteena on, että maahanmuuttaja omaksuu yhteiskunnassa ja työelämässä tarvittavia tietoja ja taitoja. Samalla, kun hän tutustuu uuden asuinmaansa kielelliseen ja kulttuuriseen ympäristöön, tuetaan hänen mahdollisuuksiaan oman kielen ja kulttuurin ylläpitämiseen. Vastavuoroisesti vastaanottava yhteiskunta saa uusia vaikutteita ja monimuotoistuu.

Kotoutumiskoulutus

Sisältää suomen tai ruotsin kielen opetusta sekä muuta opetusta, joka edistää työelämään ja jatkokoulutukseen pääsyä sekä muita yhteiskunnallisia valmiuksia. Tarvittaessa kotoutumiskoulutus sisältää luku- ja kirjoitustaidon opetusta. Kotoutumiskoulutus järjestetään pääsääntöisesti työvoimakoulutuksena. Kotoutumissuunnitelmaan voidaan sisällyttää myös omaehtoista opiskelua yleissivistävässä koulutuksessa. Tällöin opiskelua voidaan tukea työttömyysetuudella.

Kotoutumissuunnitelma

Maahanmuuttajan yksilöllinen suunnitelma niistä toimenpiteistä ja palveluista, joiden tarkoituksena on tukea mahdollisuuksia hankkia riittävä suomen tai ruotsin kielen taito sekä muita yhteiskunnassa ja työelämässä tarvittavia tietoja ja taitoja sekä edistää hänen mahdollisuuksiaan osallistua yhdenvertaisena jäsenenä yhteiskunnan toimintaan.

Kotoutumissuunnitelma voidaan laatia myös alaikäiselle ja tarvittaessa perheelle. Kotouttamissuunnitelma pohjautuu kotoutumislakiin (11.–18. §).

Maahanmuuttaja

Maasta toiseen muuttava henkilö. Yleiskäsite, joka koskee kaikkia eri perustein muuttavia henkilöitä.

Oleskelulupa

Lupa saapua toistuvasti maahan ja oleskella maassa. Myönnetään ulkomaalaiselle muuta kuin matkailua tai siihen verrattavaa lyhytaikaista oleskelua varten.

Tilapäinen oleskelulupa: Myönnetään ulkomaalaiselle, jonka tarkoituksena ei ole jäädä Suomeen pysyvästi. Lupa on uusittava määräajan päätyttyä. Tilapäiseen oleskelulupaan merkitään kirjaintunnus B.

Jatkuva oleskelulupa: Myönnetään ulkomaalaiselle, joka on tullut Suomeen pysyvässä maahanmuuttotarkoituksessa. Lupa on uusittava määräajan päätyttyä. Jatkuvaan oleskelulupaan merkitään kirjaintunnus A.

Pysyvä oleskelulupa: Myönnetään henkilölle, joka on oleskellut Suomessa yhtäjaksoisesti jatkuvalla oleskeluvalla neljä vuotta. Oleskelun syy tai muut erityiset syyt voivat aiheuttaa poikkeuksia oleskeluaikaan. Lupa myönnetään toistaiseksi eikä sitä tarvitse uusida. Pysyvään oleskelulupaan merkitään kirjaintunnus P.

Pakolainen

Ulkomaalainen, jolla on perustellusti aihetta pelätä joutuvansa vainotuksi alkuperän, uskonnon, kansallisuuden, tiettyyn yhteiskunnalliseen ryhmään kuulumisen tai poliittisen mielipiteen vuoksi. Pakolaisaseman saa henkilö, jolle jokin valtio antaa turvapaikan tai jonka YK:n pakolaisjärjestö (UNHCR) katsoo olevan pakolainen.

Siirtolainen

Henkilö, joka muuttaa maasta toiseen rakentaakseen siellä itselleen uuden elämän. Siirtolainen voi olla joko maastamuuttaja tai maahanmuuttaja.

Turvapaikanhakija

Henkilö, joka hakee suojelua ja oleskeluoikeutta vieraasta valtiosta. Henkilöllä ei ole vielä oleskelulupaa Suomessa.

Yhdenvertaisuus

Kaikki ihmiset ovat samanarvoisia riippumatta heidän sukupuolestaan, iästään, etnisestä tai kansallisesta alkuperästään, kansalaisuudestaan, kielestään, uskonnostaan ja vakaumuksestaan, mielipiteestään, vammastaan, terveydentilastaan, seksuaalisesta suuntautumisestaan tai muusta henkilöön liittyvästä syystä. Oikeudenmukaisessa yhteiskunnassa henkilöön liittyvät tekijät, kuten syntyperä tai ihonväri, eivät saisi vaikuttaa ihmisten mahdollisuuksiin päästä koulutukseen, saada työtä ja erilaisia palveluja – perusoikeudet kuuluvat kaikille.

Yhdenvertaisuuslaki

20.1.2004/21, voimaantulo 1.2.2004 <http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2014/20141325>

Keskeiset termit:

http://www.kotouttaminen.fi/kotouttaminen/kotouttaminen/kotouttamistyyn_taustaa/keskeiset_ka_sitteet

2. Kotouttamista ohjaavat strategiset linjaukset

2.1 Valtakunnalliset strategiat ja alueelliset ohjelmat

Laki kotouttamisen edistämisestä

Tämä kotouttamisohjelma vastaa 1.9.2011 voimaan tulleen lain kotoutumisen edistämisestä (1386/2010) sisältöä, jäljempänä kotouttamislaki. Kotouttamislain tarkoituksena on tukea ja edistää kotoutumista ja maahanmuuttajan mahdollisuutta osallistua aktiivisesti suomalaisen yhteiskunnan toimintaan. Lisäksi lain tarkoituksena on edistää tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta sekä myönteistä vuorovaikutusta eri väestöryhmien kesken. (Kotouttamislaki 1 §.)

Lakia sovelletaan henkilöön, jolla on ulkomaalaislaissa (301/2004) tarkoitettu voimassa oleva oleskelulupa Suomessa. Lakia sovelletaan myös henkilöön, jonka oleskeluoikeus on rekisteröity tai jolle on myönnetty oleskelukortti ulkomaalaislain mukaisesti. Lain 5. luvun säännöksiä kuntaan osoittamisesta ja 6 luvun 45.–49 §:n säännöksiä kustannusten korvaamisesta sovelletaan henkilöön:

- 1) joka saa ulkomaalaislaissa tarkoitettua kansainvälistä suojelua
- 2) jolle on hänen haettuaan kansainvälistä suojelua myönnetty oleskelulupa ulkomaalaislain 51, 52 tai 89 §:n perusteella
- 3) joka on otettu Suomeen erityisellä humanitaarisella perusteella tai kansainvälisten velvoitteiden täyttämiseksi ulkomaalaislain 93 §:n perusteella ja
- 4) jolle on myönnetty jatkuva oleskelulupa ulkomaalaislain 52a §:n 2. momentin tai 54. §:n 5. momentin perusteella.

Tämän lain 5. luvun ja 6. luvun 45–49 §:n säännöksiä sovelletaan lisäksi 2. momentissa tarkoitettun henkilön perheenjäsenen tai muuhun omaiseen, jos tällä on ollut perheside 2. momentissa tarkoitettuun henkilöön ennen tämän Suomeen tuloa. (Kotouttamislaki 2. §)

Laki kotouttamisen edistämisestä myöhempine muutossäädöksineen on luettavissa osoitteessa www.finlex.fi

Maahanmuuton tulevaisuus 2020 -strategia

Pääministeri Jyrki Kataisen hallitusohjelmaan kuulunut Maahanmuuton tulevaisuus 2020 -strategia on valmistunut vuonna 2013. Siinä arvioidaan Suomeen kohdistuvaa muuttoliikettä sekä liikkuvuuden merkitystä yhteiskunnalle, jossa eläköityvien ikäluokkien määrä kasvaa merkittävästi.

Strategiassa keskeiseen rooliin on nostettu maahanmuuttajien työllistyminen. Suomi ei tarvitse vain maahanmuuttajien työpanosta vaan myös heidän mukanaan tuomia uusia innovaatioita ja kansainvälisiä verkostoja. Jotta tässä onnistuttaisiin, maahanmuuttajia tulee kohdella ihmisarvoisesti ja kunnioittavasti.

Strategiassa linjataan, että maahanmuuttajat on saatava ja otettava mukaan rakentamaan maan yhteistä tulevaisuutta osallisina ja aktiivisina toimijoina, ei vain palvelujen ja toimenpiteiden kohteena. Strategian toteuttamiseksi laaditaan toimeenpano-ohjelma.

http://www.intermin.fi/download/51993_maahanmuuton_tulevaisuus_2020_toimenpide_ohjelma.pdf?187934648154d288
https://issuu.com/sisaministerio/docs/maahanmuuton_tulevaisuus_2020_lowhttps://issuu.com/sisaministerio/docs/maahanmuuton_tulevaisuus_2020_low-r?e=0/6174010r?e=0/6174010

Valtion kotouttamisohjelma

Valtion uusi kotouttamisohjelma vuosille 2016 - 2019 (VALKO II) valmistui syyskuussa 2016. TEM:n johdolla valmisteltu ohjelma on toteutettu yhteistyössä muiden ministeriöiden kanssa. Ohjelmaan sisältää Sipilän hallituskauden kotouttamisen painopisteet, tavoitteet, toimenpiteet, vastuut ja julkisen talouden suunnitelmassa 2016 - 2019 määritellyt kotoutumisen edistämisen resurssit. Ohjelman neljä tavoitealuetta ovat:

- (1) Edistetään ihmisarvoa kunnioittavaa keskustelua kulttuuria, eikä rasismia sallita.
- (2) Tuodaan maahanmuuttajien oman kulttuurin vahvuudet osaltaan vahvistamaan Suomen innovaatiokykyä.
- (3) Tehostetaan kotouttamista poikkihallinnollisesti.
- (4) Lisätään valtion ja kuntien välistä yhteistoimintaa kansainvälistä suojelua saavien vastaanotossa.

http://tem.fi/documents/1410877/2132296/Valtion_kotouttamisohjelma_vuosille_2016htp://tem.fi/documents/1410877/2132296/Valtion_kotouttamisohjelma_vuosille_2016-2019.pdf/70415e54-52cd-4acb-bd76-d411f0dc5b942019.pdf/70415e54-52cd-4acb-bd76-d411f0dc5b94

Valtion kotouttamisohjelman (VALKO) kanssa samanaikaisesti valmisteltu kotouttamisen kumppanuusohjelma julkaistiin 28.4.2016 pidetyssä pyöreä pöytä - tilaisuudessa. Kumppanuusohjelman tavoitteena on ideoida, tunnistaa ja tukea kotoutumistyötä edistäviä yhteistyömahdollisuuksia valtion, kunnan, järjestöjen, yritysten ja muiden organisaatioiden välillä.

<http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-327-107-4>

Pohjois-Pohjanmaan maahanmuuttostrategia 2020

Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus on päivittämässä uutta maahanmuuttostrategiaa. Tämä tullaan huomioimaan ohjelmassa seuraavaa päivitystä tehtäessä.

2.2. Haapaveden kaupungin ja Pyhännän kunnan maahanmuuttajien kotouttamisohjelman strategiset linjaukset

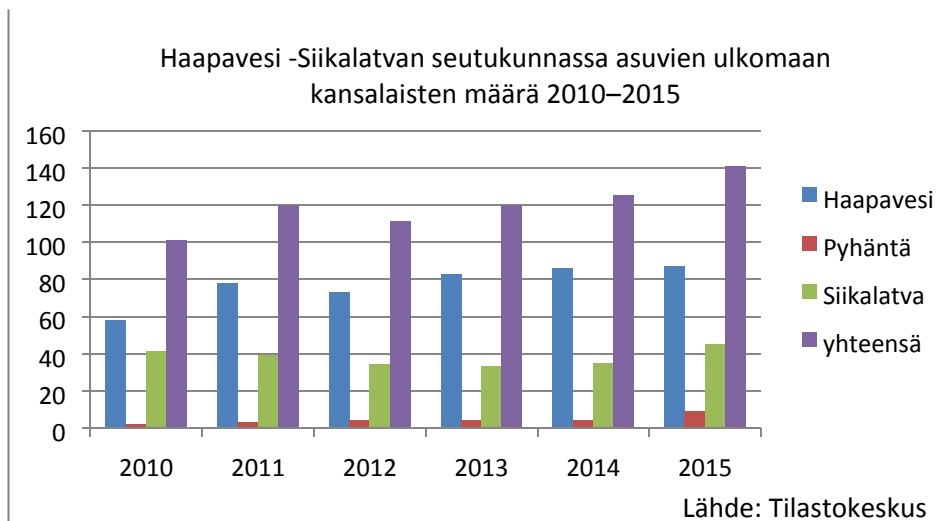
Kotouttamisohjelma kytkeytyy Haapaveden kaupungin ja Pyhännän kunnan strategiseen suunnitteluun ja tavoitteena on kotouttamistoimintojen saattaminen osaksi tavanomaisia palveluja.

Haapaveden kaupungin alueella maahanmuuttajien kotouttamisen peruslähtökohtana on ympäröivään yhteiskuntaan integroituminen ja työllistyminen.

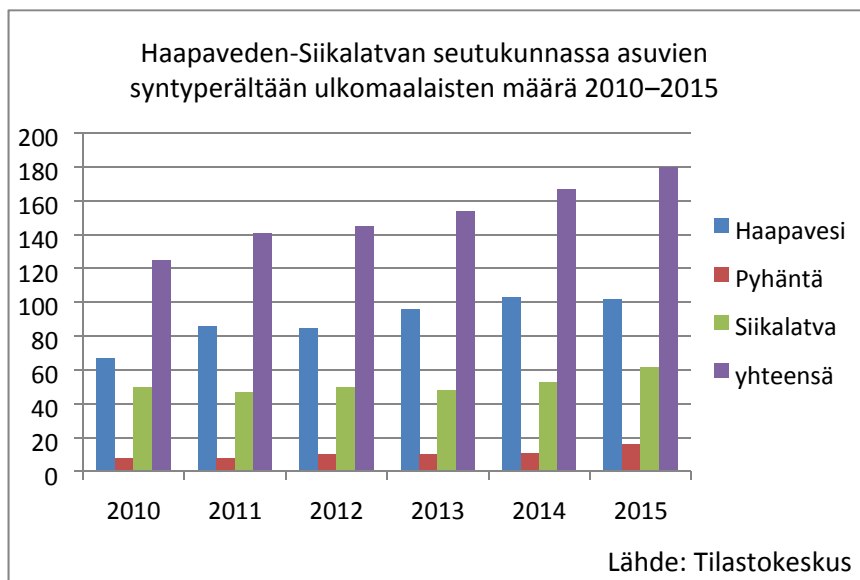
Pyhännän kunnan alueelle tapahtuva maahanmuuttajien kotoutumisen peruslähtökohtana on maahanmuuttajan tai jonkun perheenjäsenen työllistyminen.

3. Kotouttaminen Haapavedellä ja Pyhännällä

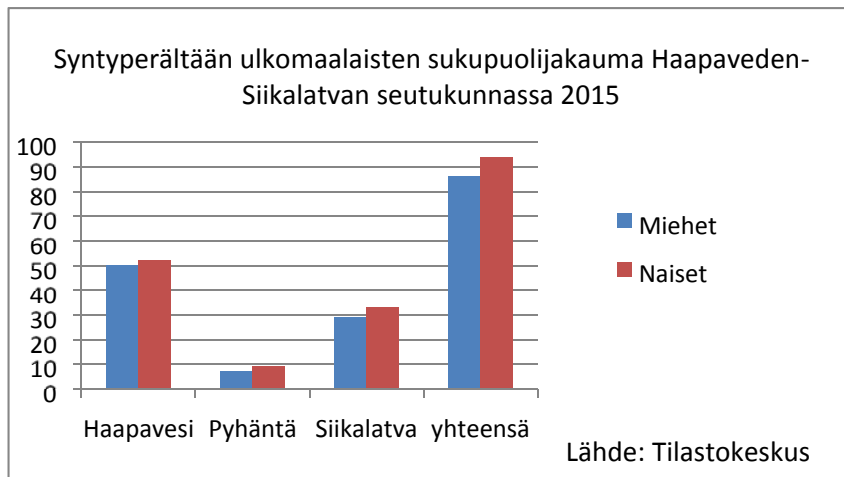
3.1 Maahanmuuttajat alueella

Vuoden 2015 lopussa seutukunnassa asui tilastokeskuksen tietojen mukaan yhteensä 180 maahanmuuttajaa, Haapavedellä 102, Pyhännällä 16 ja Siikalatvalla 62. Maahanmuuttajien määrä on kasvanut Haapaveden-Siikalatvan seutukunnassa tasaisesti koko 2010-luvun ajan. Erityisen voimakasta kasvu on ollut Haapavedellä, jossa maahanmuuttajien määrä on lähes kaksinkertaistunut, mutta myös muissa kunnissa määrä on lisääntynyt.

Tilastokeskuksen tietojen mukaan suurin osa alueen maahanmuuttajista on tullut Euroopasta ja erityisesti EU:n ulkopuolelta. Käytännössä "muu Eurooppa" -ryhmä (113 maahanmuuttajaa) tarkoittaa entistä Neuvostoliiton aluetta. Myös ryhmässä "EU-maat" (30 maahanmuuttajaa) korostuvat itäisen Euroopan valtiot. Kolmanneksi suurin ryhmä "Aasia" (15 maahanmuuttajaa) koostuu lähinnä thaimaalaisista ja kiinalaisista.

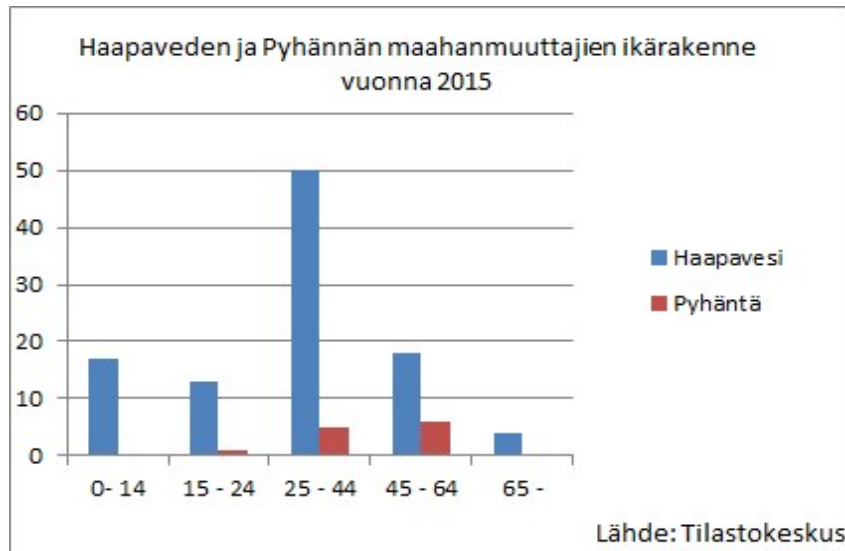

Tarkasteltaessa seutukunnan maahanmuuttajien sukupuolijakaumaa naiset ovat lievänä enemmistönä. Tilastokeskuksen tietojen mukaan vuoden 2015 lopussa alueella oli 94 naispuolista ja 86 miespuolista maahanmuuttajaa. Naisten enemmistö selittyy pitkälti sillä, että alueelle on saapunut maahanmuuttajataustaisia naisia avioliittojen myötä.

Maahanmuuttajien osuus seutukunnan väestöstä on tilastokeskuksen tietojen mukaan keskimäärin 1,24 prosenttia. Osuus on suurin Haapavedellä (1,42 prosenttia) ja pienin Pyhäntällä (1 prosentti).

Maakunnallisesti verrattuna Haapaveden-Siikalatvan seutukunnassa asuvien maahanmuuttajien osuus on suhteellisen pieni. Raahen seutukunnassa maahanmuuttajien osuus koko väestöstä on 2,18 prosenttia ja Oulussa 3,56 prosenttia. Kuten aikaisemmin mainittua, maahanmuuttajien määrä on jatkanut kasvua seutukunnassa koko 2010-luvun, ja trendi vaikuttaa olevan samansuuntainen myös jatkossa. Koko Suomen väestöstä maahanmuuttajien osuus on 6,6 prosenttia.

Tarkasteltaessa maahanmuuttajien määrää ikäluokittain huomataan, että suurimman ryhmän muodostavat työikäiset maahanmuuttajat. Toisena ryhmänä tulevat lapset ja nuoret aikuiset.

Maahanmuuton yleisimmät syyt viime vuosina ovat olleet perhesiteet, työ ja opiskelu. Vuoden 2015 koko Suomen turvapaikanhakijoiden määrän merkittävä kasvu ei vielä ole tuonut suurta muutosta alueen tilanteeseen.

Maahanmuuton kasvu edellyttää, että maahanmuuttajaväestön tarpeet otetaan huomioon kaikkia julkisia palveluja järjestettäessä. Lisäksi tarvitaan erillisiä kotoutumista edistäviä toimenpiteitä ja palveluja.

Lisääntyvän maahanmuuton myötä monikulttuurisuus, monikielisyys sekä arvojen ja tapojen monimuotoisuus tulevat yhä suuremmassa määrin osaksi suomalaista yhteiskuntaa. Kotoutuminen on jatkuva, kahdensuuntainen prosessi, joka edellyttää sitoutumista niin maahanmuuttajilta itseltään kuin vastaanottavalta yhteiskunnaltakin.

3.2. Toimenpiteet ja palvelut maahanmuuttajille

Kotouttamislain 2. luvun 6. momentissa on säädetty: ”Kotoutumista edistäviä toimenpiteitä ja palveluja järjestetään osana kunnallisia peruspalveluja ja työ- ja elinkeinohallinnon palveluja sekä muina kotoutumista edistävinä toimenpiteinä” (Laki kotoutumisen edistämisestä 2010/1386 § 6).

Vastuutahot

Haapaveden kaupunki: Vastuu kotouttamistoimenpiteiden toteuttamisesta on jokaisella kunnan osastolla. Koordinaatiosta osastojen välillä vastaa perusturvaosasto.

Pyhännän kunta: Kotouttamistoiminnan kokonaisvastuu on perusturvaosastolla. Sivistysosasto tekee tiivistä yhteistyötä perusturvaosaston kanssa erityisesti lasten ja nuorten kotouttamiseksi.

Yhteistyö ja etnisten suhteiden edistäminen

Kunnalla on kotouttamislain mukaisesti yleis- ja yhteensovittamisvastuu maahanmuuttajien kotouttamisen kehittämisestä sekä sen suunnittelusta ja

seurannasta paikallistasolla. Tätä toimintaa tukevat valtakunnalliset, alueelliset ja kunnan sisäiset yhteistyöverkostot.

Neuvonta, ohjaus, alkuvaihe

Vuonna 2011 uudistettu kotouttamislaki korostaa maahantulon alkuvaiheen palveluja, etenkin liittyen uudelle asukkaalle annettavaan ohjaukseen, neuvontaan ja tiedon saantiin suomalaisesta yhteiskunnasta, palveluista sekä oikeuksista ja velvollisuuksista. Muuttajalle tulee antaa tietoa hänen oikeuksistaan ja velvollisuuksistaan suomalaisessa työelämässä ja yhteiskunnassa sekä tietoa palvelujärjestelmästä ja kotoutumispalveluista.

Nykyisen tarjonnan rungon muodostaa 10 yleisimmällä kielellä tarjottava perustietoaineisto (www.lifeinfinland.fi), joka annetaan kaikille Suomeen muuttaville oleskelulupapäätöksen tiedoksiannon tai oleskeluoikeuden rekisteröinnin yhteydessä. Perustietoaineiston sisällön tuottamisesta ja ajantasaisuudesta vastaavat valtion viranomaiset.

Perustietoaineistoa täydentää Helsingin kaupungin hallinnoima valtakunnallinen Infopankki (www.infopankki.fi), jonka Internet-sivuilla on 15 kielellä tietoa asumisesta ja elämisestä Suomessa. Paikallista neuvontaa Pohjois-Pohjanmaan maahanmuuttajille on saatavissa Oulun ja Pudasjärven kaupunkien ylläpitämästä maksuttomasta Info-Lango puhelinneuvonnasta (www.info-lango.fi). Palvelua on tällä hetkellä saatavissa englannin, venäjän, thain, ranskan ja suahilin kielillä, mutta kielivalikoimaa tullaan laajentamaan vuoden 2017 aikana.

Alkukartoitus ja kotoutumissuunnitelma

Alkukartoituksessa arvioidaan alustavasti maahanmuuttajan työllistymis-, opiskelu- ja muut kotoutumisvalmiudet sekä kielikoulutuksen ja muiden kotoutumista edistävien toimenpiteiden ja palvelujen tarpeet. Tätä varten alkukartoituksessa selvitetään maahanmuuttajan aikaisempi koulutus, työhistoria, kielitaito sekä tarvittaessa muut työllistymiseen ja kotoutumiseen vaikuttavat seikat. TE-toimisto tekee alkukartoituksen työttömälle työnhakijaksi rekisteröityneelle maahanmuuttajalle. Kunnan aikuissosiaalityö käynnistää alkukartoituksen tarvittaessa muille maahanmuuttajille.

Kotoutumissuunnitelma on maahanmuuttajan yksilöllinen suunnitelma niistä toimenpiteistä ja palveluista, joiden tarkoituksena on tukea maahanmuuttajan mahdollisuuksia hankkia riittävä suomen tai ruotsin kielen taito sekä muita yhteiskunnassa ja työelämässä tarvittavia tietoja ja taitoja sekä edistää hänen mahdollisuuksiaan osallistua yhdenvertaisena jäsenenä yhteiskunnan toimintaan. Suunnitelmassa huomioidaan maahanmuuttajan omat kotoutumista edistävät tavoitteet. Kotoutumissuunnitelma ja muut maahanmuuttajalle laaditut asiakirjat on sovitettava yhteen. (Kotouttamislaki 11. §, 13. §) Kotoutumissuunnitelma laaditaan alkukartoituksen jälkeen ja siinä sovitaan kotoutumiskoulutuksesta ja muista työllistymiseen tähtäävistä toimista. TE-toimisto laatii kotoutumissuunnitelman työnhakijaksi rekisteröityneelle maahanmuuttajalle ja kunta huolehtii suunnitelman laatimisesta työvoiman ulkopuolisille maahanmuuttajille.

Maahanmuuttajille suunnattu koulutus alueella

Haapaveden Opisto järjestää nuorille ja aikuisille maahanmuuttajille kotoutumiskoulutukseen rinnastettavaa (omaehtoista) eri osaamistasoilta lähtevää suomen kielen ja kulttuurin koulutusta. www.haapop.fi

Jokilaaksojen koulutuskuntayhtymä, JEDU, Haapaveden ammattiopisto järjestää alueella ammatilliseen koulutukseen valmentavaa koulutusta sekä ammatillista koulutusta maahanmuuttajille. www.jedu.fi

Pohjois-Pohjanmaan TE-toimisto järjestää alueella työvoimapolitiittisena koulutuksena maahanmuuttajien kotoutumiskoulutusta. www.mol.fi/koulutushaku/kurssitiedotus/haku/

Varhaiskasvatus ja esiopetus

Maahanmuuttajataustaisilla perheillä on varhaiskasvatustilain mukainen oikeus kunnalliseen varhaiskasvatukseen ja esiopetukseen. Haapaveden kaupungissa ja Pyhännän kunnassa maahanmuuttajalasten varhaiskasvatus järjestetään yleisten varhaiskasvatuspalveluiden yhteydessä lähipalveluna. Varhaiskasvatuspaikan järjestämisessä noudatetaan samoja perusteita kuin muillakin varhaiskasvatusta tarvitsevilla lapsilla.

Varhaiskasvatus on maahanmuuttajalasten kotoutumisen kannalta tärkeä kielen oppimisen, suomalaisuuteen ja suomalaiseen tutustumisen sekä sosiaalistumisen edistäjä. Varhaiskasvatuksen järjestämisessä pyritään ottamaan huomioon lapsen ikä ja yksilölliset tarpeet sekä kieli- ja kulttuuritausta.

Kaikille varhaiskasvatuksessa oleville lapsille laaditaan yksilöllinen varhaiskasvatussuunnitelma, joka toimii myös kotoutumissuunnitelmana. Suunnitelman laatimiseen osallistuvat huoltajat, varhaiskasvatuksen kasvatushenkilöstön edustajat ja tarvittaessa muita lapsen kasvatuksessa mukana olevia tahoja. Suunnitelmaa laadittaessa huomioidaan lapsen ja hänen perheensä kulttuuritausta ja tarvittaessa käytetään tulkkia. Tarvittaessa järjestetään lapsen kehityksen kannalta tarpeellista määräaikaista tukea. Henkilöstöltä edellytetään hyvää kulttuurista tuntemusta korostaen erityisesti perheen kulttuurin ymmärtämistä. Päiväkotiyhteisön monikulttuurisuustaitoja tuetaan globaalikasvatusopetuksen sekä varhaiskasvatustajien täydennyskoulutuksen avulla.

Kaikille lapsille, joiden äidinkieli on muu kuin suomi tai jonka kielitaito ei ole äidinkielen veroinen, laaditaan suomi toisena kielenä -suunnitelma. Tämä suunnitelma on osa lapsen henkilökohtaista varhaiskasvatussuunnitelmaa ja esiopetuksen oppimissuunnitelmaa.

Lapsen oppivelvollisuus alkaa normaalisti sinä vuonna, kun hän täyttää seitsemän vuotta. Oppivelvollisuutta edeltävänä vuonna lapsella on oikeus osallistua maksuttomaan esiopetukseen. Esiopetusta annetaan vähintään 700 tuntia lukuvuodessa. **Haapaveden kaupungissa** esiopetusta järjestetään sekä perusopetuksen että päivähoiton yhteydessä. **Pyhännän kunnassa** esiopetus järjestetään perusopetuksen yhteydessä. Esiopetuksen järjestämisessä noudatetaan Haapaveden kaupungin esiopetussuunnitelmaa sekä valmistavan opetuksen opetussuunnitelmaa ja Pyhännän kunnassa Pyhännän vastaavia suunnitelmia.

Perusopetus ja valmistava opetus

Maahanmuuttajien ja monikielisten oppilaiden opetuksessa on keskeistä oppilaan hyvinvointi, suomen kielen oppiminen, kodin ja koulun yhteistyö sekä tarvittaessa opiskeluvalmiuksien parantaminen niin, että oppilas menestyy mahdollisimman hyvin jatko-opinnoissa. Opetus suunnitellaan oppilaan kieli-, koulu- ja oppimistaustan pohjalta.

Haapaveden kaupungissa perusopetus järjestetään siten, että oppivelvollisuusikäisten peruskoulutuksen järjestämisestä vastaa Haapaveden kaupunki ja oppivelvollisuusiän ylittäneiden suomen kielen ja kulttuurin koulutuksesta Haapaveden opisto. **Pyhännän kunnassa** oppivelvollisuusikäisten peruskoulutuksesta vastaa Pyhännän kunta ja oppivelvollisuusiän ylittäneet ohjataan Haapaveden opistolle niin ikään suomen kielen ja kulttuurin opintoihin.

Koulutoimi järjestää koulupaikan jokaiselle esi- tai peruskouluikäiselle lapselle ja nuorelle niin pian, kuin se on mahdollista. Opetus aloitetaan mahdollisuuksien mukaan valmistavalla opetuksella, joka kestää yleensä yhden lukuvuoden ajan.

Valmistavan opetuksen tavoitteena on auttaa oppilaita kotoutumaan suomalaiseen yhteiskuntaan, taata heille tasa-arvoiset mahdollisuudet koulunkäyntiin sekä tukea lapsen ja nuoren kasvua ja kehitystä oman kulttuuriyhteisönsä ja suomalaisen yhteiskunnan aktiiviseksi jäseneksi. Tärkeää on myös antaa oppilaalle sellaisia valmiuksia, että hän kykenee siirtymään perusopetukseen ja oppivelvollisuusiän päätyttyä jatko-opiskeluun.

Toimiva kaksikielisyys ja oman kulttuuri-identiteetin tuntemus sekä arvostus ovat pitkän aikavälin tavoitteita. Valmistavassa opetuksessa keskitytään erityisesti suomen kielen oppimiseen, oppimistaitojen harjaannuttamiseen, koulukäytänteiden ja yhteiskunnan toimintakulttuureihin perehtymiseen sekä peruskouluaineisiin tutustumiseen.

Valmistavaa opetusta annetaan 6 - 16-vuotiaille sekä tarvittaessa myös oppivelvollisuusiän ylittäneille maahanmuuttajataustaisille oppilaille, joiden suomen kielen taito ei vielä ole riittävän hyvä perusopetuksen ryhmässä opiskeluun. Oppilaat integroidaan mahdollisimman varhain perusopetuksen ryhmiin; aluksi erityisesti taito- ja taideaineisiin.

Valmistavan opetuksen oppilaat ovat heille osoitetun koulun oppilaita ja heidät integroidaan koulun perusopetukseen. Integrointi tukee oppilaan kotoutumista ja suomen kielen oppimista. He voivat opiskella valmistavassa opetuksessa niitä oppimääriä, joissa tarvitsevat erityisesti tukea. Vastuu integraation toteutumisesta on koulun rehtorilla.

Haapaveden kaupunki pyrkii takaamaan kaikille niille maahanmuuttajille, joille koulupolku on sopivin kotoutumispolku, mahdollisimman yhtenäisen ja tavoitteellisen koulupolun perusopetuksen kautta jatko-opintoihin. Kaupunki huomioi myös mahdollisuuksien mukaan erilaiset erityisen tuen tarpeet ja palvelut, jotka tukevat maahanmuuttajataustaisen lapsen ja nuoren koulunkäyntiä ja opiskelua. **Pyhännän kunnassa** maahanmuuttajalapsen ohjataan perusopetuksen jälkeen lähiseudun toisen asteen oppilaitoksiin.

Muiden uskontojen opetusta järjestetään, jos säädetty määrä opetukseen oikeutettujen huoltajia pyytää opetuksen järjestämistä. Koulu yhteisön monikulttuurisuustaitoja tuetaan globaalikasvatusopetuksen sekä rehtorien ja opettajien täydennyskoulutuksen avulla.

S2-opetus ja tuki

Suomea toisena kielenä (S2) opetetaan koko perusopetuksen ajan oppilaille, joiden suomen kielen taidot eivät ole äidinkielen veroiset kaikilla osa-alueilla. Opetuksen tavoitteena on kehittää yksilöllisesti kielen keskeisiä osa-alueita ja kasvattaa sanavarastoa. Kielitaitoa arvioivat oppilaan opettajat, esimerkiksi luokanopettaja, erityisopettaja ja suomi toisena kielenä -opettaja.

Oman kielen opetus

Haapaveden kaupungissa ja Pyhännän kunnassa ei ole toistaiseksi järjestetty maahanmuuttajille oman kielen opetusta. Opetuksen järjestämistä harkitaan tilanteen mukaan.

Toisen asteen koulutus

Lukio antaa yleissivistävää koulutusta. Lukioon kuten muihinkin perusopetus pohjaisiin oppilaitoksiin haetaan yhteishaussa. Lukio-opiskelijoiden valinta perustuu aikaisempaan koulumenestykseen. Ulkomaisella todistuksella haetaan lukiopaikkaa yhteishaun aikaan suoraan lukiosta. Lukion voi suorittaa myös yksityisoppilana tenttimällä.

lisätietoja: <http://www.haapavesi.fi/asuminen-ja-elaminen/koulutus-jahttp://www.haapavesi.fi/asuminen-ja-elaminen/koulutus-ja-opiskelu/lukio.html>

Haapaveden Opisto tarjoaa ammatillista koulutusta seuraavissa koulutuksissa: nuoriso- ja vapaa-ajanohjaajan perustutkinto (nuoret ja aikuiset), liiketalouden perustutkinto/tieto- ja kirjastopalvelujen osaamisala, lasten ja nuorten erityisohjaajan ammattitutkinto, koulunkäynnin ja aamu- ja iltapäivätoiminnan ohjauksen ammattitutkinto ja perhepäivähoitajan ammattitutkinto.

lisätietoja: www.haapop.fi

Jokilaaksojen koulutuskuntayhtymä, JEDU, Haapaveden ammattiopisto järjestää alueella monialaista ammatillista koulutusta.

lisätietoja: <https://www.jedu.fi/jedu/ammattiopistot/haapaveden-ammattiopisto>

Työllistämispalvelut

Monikulttuurinen neuvonta -hanke

Haapaveden Opiston hallinnoima Monikulttuurinen neuvonta -hanke auttaa Oulun Eteläisen maahanmuuttajia työpaikan etsinnässä ja työelämään liittyvissä byrokraattisissa kysymyksissä. Hanke pyrkii myös madaltamaan kynnystä työllistää maahanmuuttajia yrityksiin konsultoimalla työnantajaa maahanmuuttajan palkkaukseen liittyvissä kysymyksissä. Hanke toimii vuoden 2017 loppuun.

lisätietoja: <https://peda.net/kansanopistot/haapaveden-opisto/hankkeet/moona-hanke>

Wassup-hanke

Haapaveden kaupungin Wassup-hankkeen tavoitteena on kunnan työllistämisen prosessien ja pitkään työttömänä olleiden työttömien palveluiden kehittäminen. Lisäksi hankkeessa tavoitellaan työttömien aktivointiasteen nousua ja elämänhallinnan vahvistumista. Wassup-hanke on paikallinen ja helposti lähestyttävä matalan kynnyksen palveluntarjoaja. Kohderyhmään kuuluvat myös Haapaveden kaupungin maahanmuuttajataustaiset asukkaat.

Wassup-hankkeen käytännön toimenpiteinä on esimerkiksi kattava alkukartoitus, jonka pohjalta tehdään asiakkaan kanssa yhteistyössä toimenpidesuunnitelma. Suunnitelman toteuttamisen tukena on monipuolinen palveluvalikoima, johon kuuluvat muun muassa erilaiset terveysseelitykset työttömien terveystarkastuksesta mahdollisiin eläkeselvittelyihin, kuntoutusmahdollisuuksien selvittäminen ja erilaiset työhönhakuvalmennukset ATK-kurssista yritysvierailuihin sekä palkkatukityön ja työkokeilun hyödyntäminen. Hankkeen työntekijät tekevät laaja-alaista yhteistyötä muiden paikallisten toimijoiden kanssa. Olemassa olevan yritysyrityksen laajentaminen ja syventäminen, hyvät yhteydet yhdistyksiin ja yhteistöihin ja oppilaitosyrityksen kehittäminen ovat myös tärkeä osa hankkeen toimintaa.

lisätietoja: <http://www.haapavesi.fi/tyo-ja-yrittajyys/tyollisyyspalvelut/wassup-hanke.html>

Yritysneuvonta

Pyhännän kunnan elinkeinorakenne on monipuolinen, ja useilla alueen yrityksillä on vahva kasvustrategia. Haapaveden-Siikalatvan seutukunnan yritysasiainmies tarjoaa maksutonta yritysneuvontaa yritysten elinkaaren eri vaiheisiin. Tavoitteena on saada syntymään uusia yrityksiä niille liiketoiminta-alueille, joille ei ole vielä tarjontaa kunnassa. Toimivien yritysten kehittämisessä on kunta ja yritysneuvonta tiiviisti mukana tuomassa niihin omia näkemyksiä sekä työkaluja. Kunnan, yrittäjien ja yritysneuvonnan kesken tehdään tiivistä yhteistyötä, jotta alueen infra tukee yritystoimintaa parhaalla mahdollisella tavalla. Osaavan henkilöstön saaminen yrityksiin ja asuntojen rakentaminen työntekijöille ovat yhteistyön keskeisiä painopistealueita.

Yritykset kouluttavat uutta henkilökuntaa mm. erilaisilla työvoimapolitiittisilla koulutuksilla sekä oppisopimuskoulutuksen kautta.

Haapaveden kaupunki tarjoaa yritysneuvontapalveluita aloittaville ja myös yritystoimintaa jatkaville. Palvelu on maksutonta asiakkaalle ja asiakkaita tavataan tarpeen mukaan kaupungintalolla tai asiakkaan luona. Haapaveden kaupungin elinkeinopalvelut tekevät tiivistä yhteistyötä alueen kehittämisverkoston kanssa ja hyödyntävät näiden tarjoamia mahdollisuuksia soveltuvin osin. Haapaveden Teknologia Oy:llä ja Haapaveden Teollisuuskiinteistöt Oy:llä on erilaisia toimisto- ja hallitiloja vuokrattavissa yritystoiminnan käyttöön. Palvelua on saatavilla molemmilla kotimaisilla kielillä sekä englanniksi.

Haapaveden Opisto järjestää syksystä 2017 alkaen vapaan sivistystyön koulutuksena lukuvuoden kestäviä ”Yrittäjyyslinja maahanmuuttajille” -kursseja. Linjalla opiskellaan yrittäjyyttä Vuosi yrittäjänä -ohjelmassa sekä mm. yrittäjyysseminareja ja tehdään tutuksi yrittäjyyden viranomaispalveluja.

lisätietoja: www.haapop.fi

Sosiaalipalvelut

Haapaveden kaupungin, Pyhännän kunnan terveystyö ja Haapaveden kaupungin sosiaalipalvelut järjestää sosiaali- ja terveystyö Helmi. Pyhännän kunta järjestää sosiaalipalvelut itsenäisesti.

Sosiaalipalveluja annetaan maahanmuuttajille samoilla perusteilla kuin muillekin kuntalaisille. Henkilökunnan osaamista ja valmiuksia palvella eri kulttuureista tulevia asiakkaita kehitetään esimerkiksi koulutuksilla.

Aikuissosiaalityö

Aikuissosiaalityö on yksilön tai perheen kanssa tehtävää lakisääteistä asiakastyötä, jonka tavoitteena on muutos asiakkaan elämänhallinnan parantamiseksi ja ongelmien ennaltaehkäisy. Aikuissosiaalityöhön sisältyy sosiaaliturvatyö, päihde- ja mielenterveystyö, ennaltaehkäisevä lastensuojelutyötä sekä työllistymistä, kouluttautumista, asumista ja kuntoutumista tukevaa toimintaa sekä yleiseen sosiaaliturvaan liittyvää ohjausta ja neuvontaa. Sosiaalitoimi huolehtii asiakkaiden sosiaalihuoltolain mukaisen toimeentuloturvan ennaltaehkäisevän ja täydentävän toimeentulotuen osalta. Kela vastaa perustoimeentulotuesta.

Maahanmuuttajalla on oikeus sosiaalihuoltolain mukaiseen toimeentuloturvaan ja sosiaalipalveluihin.

Sosiaalityön tehtävä maahanmuuttajien kotoutumisessa on kotoutumisen koordinointi, ohjaus ja neuvonta. Sosiaalityöntekijä tai -ohjaaja tekee yhdessä maahanmuuttajan, mahdollisesti vastaanottokeskuksen ja TE-toimiston kanssa maahanmuuttajan yksilö/perhekohtaisen alkukartoituksen ja tarvittaessa kotoutumissuunnitelman. Sosiaalityöntekijä tai -ohjaaja seuraa ja arvioi suunnitelmien toteutumista.

Haapavesi: <http://www.sotehelmi.fi/helmi/sosiaalipalvelut-ja-kehitysvammahuolto.html>:
Pyhäntä: <http://www.pyhanta.fi/perusturva>

Lastensuojelu

Lastensuojelu on työtä lasten ja perheiden hyväksi, tavoitteena on lasten suotuisten kasvuolojen turvaaminen ja vanhempien tukeminen heidän kasvatustehtävässään. Lapsia ja nuoria sekä heidän perheitään tuetaan niin, että he voivat kasvaa ja kehittyä omilla kodoillaan. Jos lapsen elämän olosuhteet vaarantuvat, lapselle on taattava mahdollisimman hyvä hoito kodin ulkopuolella. Lapsen vanhempia autetaan parempaan elämänhallintaan, jotta lapsi voisi palata mahdollisimman pian kotiinsa. Lastensuojelutyö on yhteistyötä lasten vanhempien, päivähoiton, perheneuvolan, kotipalvelun, koulutoimen, terveydenhuollon ja muiden yhteistyötahojen kanssa. Lastensuojelun tarkoitus on huolehtia lapsen edun toteutumisesta ja lapsen näkökulmasta.

Perhetyö

Perhetyö on lapsiperheille järjestettävää kokonaisvaltaista, suunnitelmallista ja pitkäjänteistä tukemista. Lapsiperheille järjestetään lapsiperheiden kotipalvelua perheen vaikeiden elämäntilanteiden aikana. Perhetyöntekijä ja perhetyön ohjaaja ohjaavat ja auttavat perhettä arkielämän hallinnassa ja tukevat vanhemmuutta sekä perheen omatoimisuutta ja jaksamista.

Haapavesi: <http://www.sotehelmi.fi/helmi/sosiaalipalvelut-ja-kehitysvammahuolto.html>:
Pyhäntä: <http://www.pyhanta.fi/perusturva>

Perheneuvola palvelee lasten ja nuorten kasvuun ja kehitykseen liittyvissä kysymyksissä sekä perhe-elämän ja parisuhteen vaikeuksissa.

*Haapaveden kaupunki, sosiaali- ja terveystieteiden Helmi Perheneuvola, puh. 044 7591 486
sosiaalityöntekijä, Myyrinkuja 1, 86600 Haapavesi*

Vammaispalvelut

Vammaispalveluiden tarkoituksena on edistää vammaisen henkilön edellytyksiä elää ja toimia muiden kanssa yhdenvertaisena sekä ehkäistä ja poistaa vammaisuuden aiheuttamia haittoja ja esteitä. Vaikeavammaisille järjestetään kohtuulliset kuljetuspalvelut niihin liittyvine saattaja palveluineen, asunnon muutostyöt sekä välineet ja laitteet, henkilökohtainen apu, tulkkipalvelut sekä palveluasuminen, jos henkilö vammansa tai sairautensa johdosta välttämättä tarvitsee palvelua suoriutuakseen tavanomaisista elämän toiminnoista.

Kehitysvammaisille ja vaikeavammaisille henkilöille järjestetään palveluasuminen, kun he tarvitsevat runsaasti apua selviytyäkseen jokapäiväisistä toiminnoista, mutta eivät kuitenkaan tarvitse laitoshoidoa.

Haapaveden kaupunki, sosiaali- ja terveystieteiden Helmi, vammaispalvelut puh. 044 7591 326 (sosiaalityöntekijä)

Tarkemmat tiedot Haapaveden sosiaalipalveluista

<http://www.sotehelmi.fi/helmi/sosiaalipalvelut-ja-kehitysvammahuolto.html>

Tarkempaa tietoa Pyhännän sosiaalipalveluista <http://www.pyhanta.fi/perusturva>.

Terveyspalvelut

Sosiaali- ja terveystieteiden Helmi järjestää Haapaveden kaupungin ja Pyhännän kunnan terveyspalvelut. Alueen terveyskeskukset tarjoavat maahanmuuttajille heidän tarvitsemansa terveyden- ja sairaanhoitopalvelut, kuten muillekin kuntalaisille. Maahanmuuttaja voidaan ohjata terveyspalveluiden piiriin kotouttamissuunnitelman teon yhteydessä maahanmuuttajan ikä ja terveydentila huomioon ottaen. Henkilökunnan osaamista ja valmiuksia palvella eri kulttuureista tulevia asiakkaita kehitetään esimerkiksi koulutuksilla.

Molemmissa sosiaali- ja terveystieteiden Helmen alueen kunnissa tarjotaan muun muassa lääkäreiden ja hoitajien vastaanotto-, laboratorionäytteenotto- ja hammashoitopalvelua. Tarkemmat tiedot alueen terveyspalveluista <http://www.sotehelmi.fi/>.

Vapaa-aikapalvelut

Kirjasto ja kulttuuripalvelut

Kirjasto- ja tietopalvelujen tavoitteena on edistää väestön yhtäläisiä mahdollisuuksia sivistykseen, tiedon hankintaan ja virkistykseen. Kirjasto tarjoaa maksuttomasti asiakkaittensa käyttöön kirjoja, lehtiä, äänitteitä ja elokuvia. Aineistoja on saatavilla myös eri kielillä. Kirjaston omaan kokoelmaan kuuluu suomenkielisen aineiston lisäksi englannin-, ranskan-, ruotsin-, saksan-, viron-, espanjan- ja venäjänkielistä aineistoa. Tämän lisäksi aineistoa voidaan tilata esim. Helsingin monikielisestä kirjastosta.

Monikielisen kirjaston tehtävänä on Suomessa asuvan vieraskielisen väestön kirjastopalvelujen tukeminen, yhteyksien solmiminen koti- ja ulkomaisiin yhteistyötahoihin, tiedotus ja neuvonta sekä aineiston hankinta yhteiskäyttöön sellaisilla kielillä, jotka meillä ovat harvinaisia ja joiden käyttäjiä Suomessa on vähän. Päävastuu ulkomaalaisväestön yleisistä kirjastopalveluista on kunnilla.

Kunnan kaikki kulttuuritapahtumat, näyttelyt ja tilaisuudet ovat avoimia kaikille kunnassa asuville. Kulttuuritoimi ottaa mielellään vastaan toiveita maahanmuuttajilta. Kulttuuritoimi järjestää mm. lasten ja nuorten kulttuuriviikkojen aikana kaikille avoimia ja maksuttomia tapahtumia sekä kulttuuritarjontaa suoraan päivähoitolle ja kouluille. Museoiden kautta paikallista kulttuuria voidaan tuoda tutuiksi maahanmuuttajille. Museoihin ei ole pääsymaksua.

Kansalaisopisto

Jokihelmen opiston toiminta on avointa kaikille kuntalaisille. Toimintaa myös suunnitellaan ja toteutetaan niin, että se vastaa parhaalla mahdollisella tavalla kuntalaisten tarpeita ja toiveita. Eri alojen kursseja voidaan suunnitella myös maahanmuuttotyön näkökulmasta.

Liikuntapalvelut

Liikunta on sivistyksellinen perusoikeus ja kunnan tehtävänä on luoda edellytyksiä liikunnalle ja tukea erityisesti terveyttä edistävää liikuntaa. Liikuntapalvelujen organisoimisesta ja kehittämisestä kaupungissa vastaa liikuntatoimi yhteistyössä järjestöjen ja yhteisöjen sekä kaupungin eri hallintokuntien kanssa.

Haapaveden ja Pyhännän liikuntapalveluiden tavoitteena on tarjota kuntalaisille liikuntamahdollisuuksia yhdenvertaisesti niin, ettei sukupuoli, välimatkat, liikuntarajoitteet, talous, koulutustaso, kulttuurierot tai ikä ole esteenä liikuntaan osallistumiseen. Tämä edellyttää sitä, että yhdenvertaisuus otetaan huomioon kaikilla tasoilla: päätöksenteossa, käytännön toiminnassa ja ohjaustyössä, tiedotuksessa jne. Liikuntatoimi vastaa erityisryhmien tarpeiden huomioimisesta yhdessä erityisjärjestöjen kanssa. Maahanmuuttajien voidaan joissakin tapauksissa katsoa kuuluvan erityisryhmiin, mikäli esimerkiksi kieli- tai kulttuuriongelmat vaikeuttavat liikuntapalveluiden käyttöä.

Nuorisopalvelut

Toimintojen lähtökohtana on nuorten kasvun ja kehityksen tukeminen. Nuorisopalvelut tarjoaa maahanmuuttajille mahdollisuuden tutustua suomalaiseen kulttuuriin ja osallistua tuetusti ja turvallisesti lapsille ja nuorille suunnattuihin vapaa-ajan palveluihin. Maahanmuuttajilla voi olla myös hyviä kehittämissesityksiä, joilla palveluja voidaan parantaa.

Haapaveden kaupunkiin ja Pyhännän kuntaan saapuvilla maahanmuuttajilla on samat mahdollisuudet ja oikeudet kuin paikallisväestöllä käyttää kunnassa olevia nuorisotiloja ja -palveluita. He voivat osallistua kaikkiin kunnassa järjestettäviin tilaisuuksiin ja tapahtumiin samalla tavalla kuin kantäväestökin.

Nuorisopalveluilla on tärkeä merkitys ja rooli molemminpuolisessa suvaitsevaisuutta edistävän ilmapiirin luomisessa, mitä edistetään järjestämällä kaikenikäisten kaupunkilaisten kohtaamisia. Nuorisopalveluissa pystytään edistämään erityisesti kouluikäisten (7 - 18-vuotiaiden) lasten ja nuorten kotoutumista Haapavedelle ja

Pyhännälle sekä luomaan ja edistämään molemminpuolista yhteisöllisyyttä sekä osallisuutta.

Kunnan nuorisotyöhön kuuluvat nuorten kasvatuksellinen ohjaus, toimintatilat ja harrastusmahdollisuudet, tieto- ja neuvontapalvelut, nuorisoyhdistyksien ja muiden nuorisoryhmien tuki, liikunnallinen, kulttuurinen, kansainvälinen ja monikulttuurinen nuorisotoiminta, nuorten ympäristökasvatus sekä tarvittaessa nuorten työpajapalvelut ja etsivä nuorisotyö tai muut paikallisiin olosuhteisiin ja tarpeisiin sopivat toimintamuodot.

Nuorisotyötä ja -politiikkaa toteutetaan monialaisena yhteistyönä sekä yhteistyönä nuorten ja muiden nuorisotyötä tekevien järjestöjen kanssa.

Etsivä nuorisotyö

Etsivän nuorisotyön tehtävänä on tavoittaa tuen tarpeessa oleva nuori ja auttaa hänet sellaisten palvelujen ja muun tuen piiriin, joilla edistetään hänen kasvuaan ja itsenäistymistään sekä pääsyään koulutukseen ja työmarkkinoille. Etsivää nuorisotyötä tehdään ensisijaisesti perustuen nuoren itsensä antamiin tietoihin ja hänen omaan arvioonsa tuen tarpeesta.

Nuorten työpaja (ÄkZone)

Haapavedellä toimiva nuorten työpaja voi toimia nuoren kotoutumisen tukena tarjoamalla yhteisön, johon kuulua ja oppimismahdollisuuksia käytännön tekemisen avulla. Nuoren tulee olla 16 - 28-vuotias ja Haapavedellä kirjoilla sekä joko työtön työnhakija tai opiskelija. Suunnitteilla on työpajatoiminnan kehittämishanke, jonka asiakkaiksi voisivat tulla myös muut kuin haapavetiset maahanmuuttajanuoret ja jossa yläikärajasta voitaisiin tarpeen vaatiessa hieman joustaa.

Seurakunnat

Haapaveden seurakunnan tekemä työ tavoittaa vuosittain pienen määrän maahanmuuttajia. Maahanmuuttajat voivat olla eri seurakunnista, ja monet ovat eri uskontokunnista ja uskonnollisista taustoista.

Seurakunnan järjestämä toiminta on kaikille avointa riippumatta uskontokunnasta. Jumalanpalvelus, päivä- ja perhekerhot, varhaisnuorten kerhot ja leirit, nuorten toiminta, aikuisten piirit ja kerhot, leirit ja virkistyspäivät, vapaaehtoistoiminta, kuorot ja erilaiset musiikki- ja erityistilaisuudet tarjoavat virkistystä, sosiaalisia kontakteja ja hengellistä hoitoa.

Konfirmaatio, ehtoollinen, avioliittoon vihkiminen ja hautaan siunaus koskee Suomen evankelis-luterilaisen kirkon jäseniä. Kirkon jäseneksi voidaan kastaa niin lapsia kuin aikuisiakin.

Tulkkauspalveluiden osalta maahanmuuttaja on itse hankkinut tulkin osallistuessaan seurakunnan toimintaan.

Seurakunnan diakoniatyön kautta maahanmuuttajia voidaan avustaa myös taloudellisesti, useimmiten ruoka- ja tavaralahjoitusten muodossa.

Seurakunnan toiminnan kautta maahanmuuttaja voi saada neuvoja, ohjausta ja perehdytystä suomalaiseen tapakulttuuriin, paikallisiin verkostoihin ja yhteiskunnan toimintaan sekä tutustua hengelliseen elämään.

Toiminnan tavoitteena on yhteiskuntaan sopeutuminen ja aktiivinen toimijuus. Seurakunnan erityispiirteenä kotouttamisessa on hengellisen ohjaus, sielunhoito ja rukouspalvelu. Hengellisen kodin lisäksi maahanmuuttajat saavat jatkuvuuden kokemuksia, turvallisuuden tunnetta ja sosiaalisia verkostoja, joilla on merkittävä rooli kotoutumisen edistämisessä. Konkreettisesti tavoitteena on opastaa maahanmuuttajia seurakunnan toimintaan heti maahantulon jälkeen ja tarjota maahanmuuttajille tietoa seurakunnan toiminnasta, osallistumismahdollisuuksista ja luterilaisesta uskosta.

Pyhännän kappeliseurakunnassa maahanmuuttajiin ollaan yhteydessä henkilökohtaisesti kotikäynnin. Yhteistyötä tehdään eri järjestöjen kanssa (esim. SPR: samat vapaaehtoiset monesti kummassakin). Maahanmuuttajia kutsutaan seurakunnan eri tilaisuuksiin ja heille järjestetään tarvittaessa tulkkausta. Toivomuksien mukaan maahanmuuttajille hankitaan esimerkiksi uutta testamenttia ja heitä autetaan tarvittaessa taloudellisesti.

Seurakunnassa on kirkkoturvasuunnitelma niitä varten, jotka ovat Suomessa ns. paperittomina tai jotka ovat joutuneet Suomen säädösten kannalta määrittelemättömään ja oikeudettomaan asemaan.

Kolmas sektori

Kansalaisyhteiskunnan järjestöt ja vapaaehtoinen kansalaistoiminta muodostavat kolmannen sektorin. Kolmas sektori tarjoaa mm. kuntien ja kuntayhtymien palvelujen rinnalla kaikille osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksia sekä mahdollisuuksia sosiaaliseen vuorovaikutukseen ihmisten kanssa.

Sosiaali- ja terveysalaan ja vapaa-aikaan liittyvää toimintaa tarjoavia yhdistyksiä ovat esim. erilaiset potilasjärjestöt, työttömien yhdistykset, eläkeläisjärjestöjen paikallisyhdistykset, kyläyhdistykset, nuorisoseurat, urheiluseurat, musiikkiyhdistykset, 4Hyhdistykset, MLL:n paikallisyhdistykset (mm. perhekahvila) ja SPR:n paikallisosastot (mm. ystävätoiminta) sekä Moni Koti - Kansainvälinen Oulun Eteläinen ry.

Asumispalvelut

Haapaveden kaupungin vuokra-asuntojen välityksestä huolehtivat Kiinteistö Oy Haapasunnot, TA-Yhtymä Oy, Haapaveden Vanhusten koti ry:n vanhusten vuokraasunnot. Lisätietoja asumisesta <http://www.haapavesi.fi/asuminen-ja-elaminen/asuminen.html>.

Pyhännän kunnan asumispalvelut: <http://www.pyhanta.fi/asuminen>.

Myös asumispalveluiden osalta kunnat varmistavat, että työntekijöillä on valmius palvella ja neuvoa ulkomaalaisia asiakkaita.

4. Kehittämistoimenpiteet kaudelle 2017 - 2020

4.1. Maahanmuutto voimavarana

- Maahanmuutolla pyritään turvaamaan työvoiman riittävyys.
- Monikulttuurisuuden katsotaan rikastuttavan aluetta.

4.2. Terveys ja hyvinvointi

- Vanhemmuutta vahvistetaan olemassa olevilla malleilla.
- Kaikissa terveyspalveluiden pääprosesseissa seurataan tulkkaukustannuksia vuositasolla.
- Neuvolatoiminnassa seurataan maahanmuuttajataustaisten osallistujien määrää perheyhmissä ja perhevalmennuksissa.

4.3. Osaaminen ja oppiminen

- Jokainen suomi toisena kielenä -oppija saa S2-opetusta omassa päiväkodissaan ja koulussaan.

Mittari: Kuinka moni suomi toisena kielenä -oppija saa suomi toisena kielenä -opetusta?

- Monikulttuuriseen kasvatukseen ja opetukseen liittyvät palvelut koordinoidaan keskitetysti varhaiskasvatuksessa ja perusopetuksessa.
- Monikulttuuriseen koulutukseen osallistuu jokaisesta päivähoiton yksiköstä ja koulusta vähintään kaksi henkilöä vuosittain.
- Varhaiskasvatuksessa ja opetuksessa toteutuu rasismien ja rasistisen häirinnän nollatoleranssi. Oppilaille toteutetaan kysely rasistisesta häirinnästä.

Mittari: Rasismien ja rasistisen häirinnän tunnusmerkit täyttävien tapausten määrä varhaiskasvatuksessa ja opetuksessa vuosittain.

- Maahanmuuttajataustaiset nuoret siirtyvät toisen asteen opintoihin (myös lisäopetus ja toiselle asteelle valmentava koulutus).

Mittari: Suoraan toiselle asteelle siirtyvien osuus on prosenttimäärältään sama kuin kantaväestöllä (lukio, ammatillinen koulutus).

- Toisen asteen koulutuksen keskeyttämisen ja koulutuksesta eroamisen vähentäminen.

Mittari: Eroamisprosentti on samaa tasoa kantaväestön kanssa (positiiviset keskeyttäjät, negatiiviset keskeyttäjät).

- Amatillisen koulutuksen päättävien maahanmuuttajanuorten sijoittuminen työhön tai jatko-opintoihin.

Mittari: Prosenttimäärä on sama kuin kantaväestöllä.

4.4. Aktiivisuus, osallisuus ja vuorovaikutus

- Maahanmuuttajien on helppo löytää ja osallistua kaupungin tarjoamiin vapaa-ajankapalveluihin.

Mittari: Kyselyt ja tilastot.

- Nuorille maahanmuuttajille ja kantasomalaisille järjestetään yhteistä loma-aikojen leiritoimintaa.
- Kaikki kunnan järjestämät tapahtumat ovat avoimia kaikille kuntalaisille ja alueen maahanmuuttajia rohkaistaan osallistumaan niihin.
- Kehitetään kulttuuripalveluiden viestintää paremmin maahanmuuttajia tavoittavaksi.
 - Kunnat ja sidosryhmät seuraavat maahanmuuttajien osallistumista.
- Pyritään tavoittamaan maahanmuuttajaperheet, erityisryhmät ja yksilöt palvelujen ja kolmannen sektorin toiminnan piiriin.
- Järjestetään informaatiotilaisuus maahanmuuttajille seurakunnan toiminnasta.
- Kolmas sektori ja seurakunnat kehittävät yhteisiä monikulttuurisuustapahtumia ja yhteistä tiedotusta.
- Seurakunta pyrkii perustamaan kansainvälinen kerho.

4.5. Työllisyys

- Maahanmuuttajien osuus kaupungin työntekijöistä pyritään nostamaan kohti samaa osuutta kuin se on väestöstä.
- Suomen kielen taitovaatimukset asetetaan kohtuullisiksi työn vaativuuden mukaan ja tehtäviin annetaan riittävä perehdytys.
- Kehitetään yritysneuvontaa maahanmuuttajille oman yrityksen perustamiseen ja tilastoidaan yritysneuvonnan avulla perustetut maahanmuuttajien yritykset.
- Huomioidaan ulkomaalaistaustaiset hakijat kansalaisopiston opettajarekrytoinnissa.

4.6. Asuminen

- Kehitetään henkilöstön valmiuksia asumispalveluneuvontaan.

4.7. Maahanmuuttotyön kehittäminen

- Tiedotetaan maahanmuuttajille mahdollisuudesta alkukartoitukseen ja kotoutumissuunnitelmaan sekä alueella toimivista neuvonta- ja ohjauspalveluista.
- Aktivoidaan maahanmuuttajia osallistumaan kansalaisopiston yleissivistäville kursseille nykyistä enemmän.
- Varmistetaan, että koko kunnan henkilöstöllä on monikulttuurisen osaamisen perustaso olemassa.
- Vapaaehtoistoimijoille tarjotaan monikulttuurisuuskoulutusta.
- Järjestetään informaatiotilaisuus seurakunnan työntekijöille, luottamushenkilöille ja vapaaehtoisille maahanmuuttajapalveluiden toiminnasta.

5. Ohjelman seuranta

Alustavana seurantatyöryhmänä toimii ohjelman valmistelutyöryhmä, joka kokoontuu vähintään kerran vuodessa tarkastelemaan ohjelman toteutumista ja päivittämisen tarvetta Lisäjäseniä ja asiantuntijoita kutsutaan mukaan tarpeen mukaan.

Koollekutsujana toimii Haapaveden Opisto. Ohjelman päivityksessä otetaan huomioon mahdollisen maakuntaudistuksen tuomat muutostarpeet.